

35. SLOVENSKI KNJIŽNI SEJEM

Domača knjižnica nad izobrazbo

Izšla je raziskava o bralni kulturi in nakupovanju knjig v Sloveniji v letu 2019, znana je tudi slovenska knjiga leta 2019

Petra Vidali

Pred petimi leti je bilo v Sloveniji ljudi, ki so prebrali vsaj eno knjigo v zadnjem letu (ki ni bila vezana na delo ali študij), 58 odstotkov, letos pa samo še 51 odstotkov. Med bralci se je najbolj znižal delež tistih, ki so v zadnjem letu prebrali več kot deset knjig. Pred petimi leti je bilo takih 18 odstotkov, letos pa samo še 13 odstotkov. Bere 79 odstotkov žensk in 57 odstotkov moških, vendar se je v primerjavi z letom 2014 v knjižnicah zmanjšalo povpraševanje po tako imenovanem ženskem lažjem branju.

Letos so v knjižnicah najbolj priljubljene kriminalke in detektivke. Večina pride do knjig v knjižnicah, seveda, vendar tudi tukaj nazadujemo: število izposojenih knjižnih naslovov je upadlo v štirih letih s 25 milijonov na 22,5. Še ena korelacija med knjižnicami in branjem: 17 odstotkov obiskovalcev knjižnic ne bere knjig.

Po velikosti domačih knjižnic je Slovenija med 31 razvitimi državami na 25. mestu. Največ knjig imajo doma Estonci, na drugem mestu so Norvežani.

Mednarodna raziskava je pokazala, da domača knjižnica vpliva na uspešnost in izobrazbo otrok, in da je pri tem celo pomembnejša kot izobrazba staršev in lastna izobrazba. Odrasli s srednjo izobrazbo, ki so se rodili v družinah z vsaj srednje veliko knjižnico, so bralno in matematično enako pismeni kot odrasli z univerzitetno izobrazbo, ki so odrasli v družinah z majhnimi knjižnicami.

Domače knjižnice nastanejo tako, da knjige kupimo. Knjige kupuje 47 odstotkov anketirancev. Dvanajst odstotkov jih je v zadnjem letu kupilo več kot šest knjig, vsak dvajseti pa več kot deset knjig. Med kupljenimi knjigami je največ leposlovja za odrasle, sledijo knjige za otroke in mladino. Kupovanje elektronskih knjig je redek pojav, le

štirje odstotki so kupili vsaj eno elektronsko knjigo.

To je majhen del podatkov, ki jih bralec najde v knjigi Knjiga in bralci VI (Bralna kultura in nakupovanje knjig v Sloveniji v letu 2018), pod katero so podpisani Patricia Rupar, Andrej Blatnik, Miha Kovač in Samo Rugelj. Izšla je pri založbi Umco, trije avtorji pa so jo predstavili tudi na Slovenskem knjižnem sejmu. Blatnik je avtor poglavja Knjiga, bralci in slovenska kulturna politika, izsledke raziskave pa strne tako: "Postajamo družba brez branja knjig, tisti pa, ki jih še berejo, vse več berejo brezplačno in vse več berejo v angleščini. In tudi ti berejo vse manj." Kovač je poskrbel za primerjavo z lansko norveško raziskavo bralnih navad ter založniških in knjižničnih statistik. Na koncu se zapiše: "Vprašanje, ki glede na spremenjeno kulturno klimo v Sloveniji ni retorično, zato je, ali kot družba bralne navade sploh želimo ohraniti kot vrednoto." Samo Rugelj se resno loti krilatice "knjiga je čevljev" (po legendi jo je izrekel neki šef na neki založbi, ki je bila drzna znanilka sprememb, domnevno pa je hotel povedati, da se v kapitalizmu njen presežni status pač meri samo še s prodajo). Ampak po svoje si lahko samo želimo, da bi bila knjiga kot čevljev, ugotavlja Rugelj, ker prodajo v Sloveniji letno deset milijonov parov čevljev in pet milijonov knjig (z učbeniki vred).

Na knjižnem sejmu se jih je prodalo precej in bilo je zelo živahno, seveda pa ostaja ta prodajni sejem tudi sejem nastopov, pogovorov in srečevanj. Pred zaključkom so podelili še nekaj nagrad.

Domače knjižnice nastanejo tako, da knjige kupimo

79 odstotkov žensk
in 57 odstotkov moških
v Sloveniji bere.

Najlepše knjige

V soboto je Zbornica knjižnih založnikov in knjigo-tržcev pri GZS podelila nagrade za najboljše oblikovane knjige v različnih kategorijah.

Absolutna zmagovalka je knjiga Alan Hranitelj: Vzoredni svetovi/Parallel Worlds, 2006-2019 (oblikovalka: Teja Ideja, založilo Umetniško društvo Ronson). Likovno bogata in vrhunsko izvedena prezentacija z avtorjevim slogom ni le skladna, temveč ga enakovredno dopolnjuje, je zapisala žirija. Naštetimo vsaj še nagrajenke med leposlovnimi deli. Med proznim leposlovjem je žirija izbrala knjigi Srečko Kosovel: Vsem naj bom neznan (oblikovanje: Jurij Kocuvan, Studio 300, založba Goga). Med knjigami poezije jo je najbolj prepričala pesniška zbirka Anje Golob: Da ne da ne bo več prišla da ne bo ... (oblikovanje: Urška Hočevnar, izdano v samozaložbi).

Najboljše oblikovana knjiga za otroke je Tristo zajcev Anje Štefan (oblikovalka Sanja Janša, Mladinska knjiga). Najboljše oblikovana leposlovna knjižna zbirka je zbirka Kondor (oblikovalka Jasna Andrić, Mladinska knjiga).

47 odstotkov jih kupuje
knjige, elektronske knjige
pa samo 4 odstotki.

22 milijonov knjig letno
si izposodimo, 5 milijonov
jih kupimo (vključno
s knjižnicami).

Knjiga leta

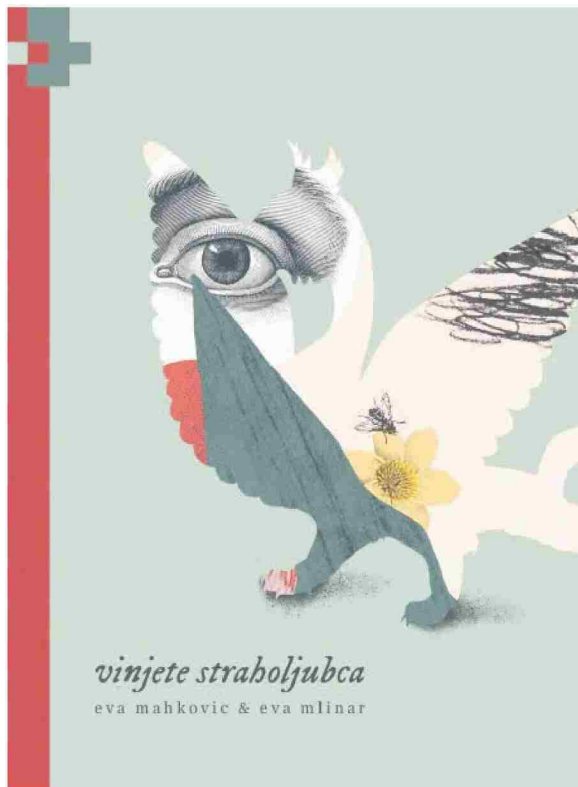
Na zadnji sejma so razglasili tudi knjigo leta. Žirija je izbrala pet nominancev, zadnjo besedo pa so imeli obiskovalci sejma. Ti so največ glasovanih lističev namenili knjigi **Vinjete straholjubca** avtorice Eve Mahkovic in ilustratorke Eve Mlinar. V utemeljitvi piše, da so **Vinjete straholjubca** "intimna in provokativna manifestacija prepleta lucidnih idej dveh avtoric".

"Piska Eva Mahkovic čudovite besedne zveze osebnih refleksij črpa iz neskončnega besednjaka, ilustratorka Eva Mlinar prepoznavne simbole mnogih kultur virtuosno kolažira v navdihujoče pokrajine njunega fantastičnega, med angele in demone razpetega sveta, polnega skrivnostnih krajev, nenavadnih bitij, nepričakovanih doživetij in nedoumljivih situacij."

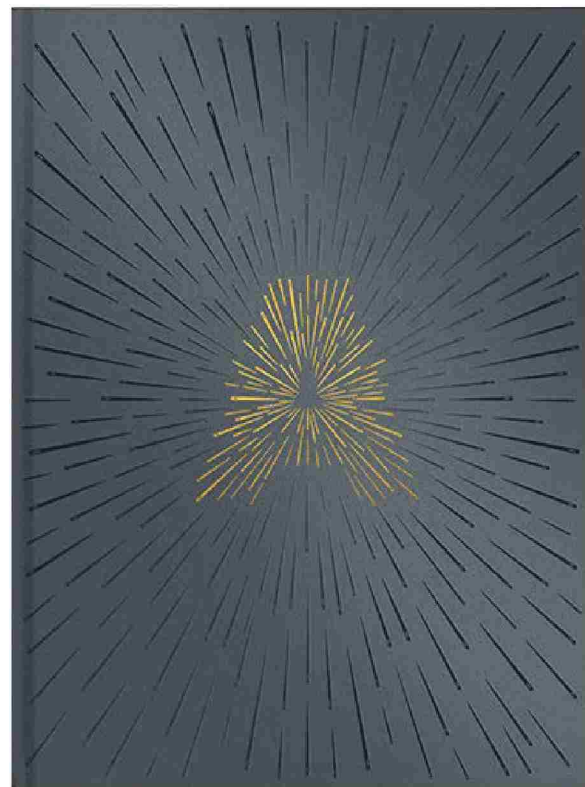
Priznanje za spletni knjižni projekt je prejel portal Lahkonočnice.

O založbi in stojnici VigeVageKnjige

Žirija, ki je po sejmu iskala najlepše oblikovane knjige (Matija Medved, Neli Kodrič Filipič in Maja Gspan), je ob utemeljitvi odločitve za knjigo Anje Golob zapisala: "Žirija je v samozaložbi izdano knjigo opazila na razstavnemu prostoru založbe VigeVageKnjige. Tej po mnenju komisije uspeva nekaj redkega: pokazati, da jim je mar za vsako knjigo in vsakega potencialnega bralca njihove knjige. Z očarljivim osebnim pristopom obiskovalca iz sejemskega vrveža kar potegne v ozko oazo z izrazitim logotipom založbe, ki prevzema vlogo navideznih odprtih vrat. /.../ Pristen odnos do knjig na stojnici se kaže v vsakem detajlu, čisto poseben pa je način zaščite knjige z lično papirnato vrečko ali ovojnim papirjem, ki odstopa od siceršnjega hermetičnega zavijanja v plastiko. /.../ VigeVageKnjige je primer majhnega založniškega kolektiva, ki dokazuje, da so knjige še vedno kraljice duha, ne le trga."

Knjiga leta 2019 je **Vinjete straholjubca** avtorice Eve Mahkovic in ilustratorke Eve Mlinar, ki je izšla pri založbi VigeVageKnjige.

Alan Hranitelj: **Vzporedni svetovi/Parallel Worlds**, 2006-2019 (oblikovalka Teja Ideja, založilo Umetniško društvo Ronson) - nagrada za najboljše oblikovano knjigo